

LASTENSUOJELU- PROSESSI

Lastensuojelulaki 417/2007 2§

Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa säädetään.

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin.

Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia. Jäljempänä tässä laissa säädetyn edellytyksin lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin lapsen hoidon ja huollon järjestämiseksi.

Työntekijän asema lapsen tukemisessa

- Lastensuojelun ulkopuolinen työntekijä ei välttämättä ole tietoinen lapsen lastensuojelun asiakkuudesta
- Lapsi/huoltaja voi halutessaan kertoa asiakkuudesta
- On tärkeä tuntea lastensuojeluprosessia ja lapsen asemaa prosessissa
- Työntekijällä on velvollisuus kertoa lapselle hänen oikeuksistaan
- Tarvittaessa tuki tilanteissa, joissa esim. lapsen oikeuksia on laiminlyöty

Lapsen asian vireilletulo

Sosiaalihuoltolaki 34 §

- Sosiaalihuoltoasia tulee vireille hakemuksesta tai kun kunnan sosiaalihuollon työntekijä on muutoin tehtävissään saanut tietää mahdollisesti sosiaalipalvelujen tarpeessa olevasta henkilöstä

Lastensuojelulaki 26 §

- Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta

Palvelutarpeen arviointi

- Riippuen siitä, mitä kautta asia on laitettu vireille, palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolaissa (36§) tai lastensuojelulaissa (26§)
- Lapsella on oikeus saada palvelutarpeensa arvioitua, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta
- Palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun yhteydenotto viranomaiselle on tullut
- Arviointi on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua vireille tulosta
- Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei se ole ilmeisen välttämätöntä

EHKÄISEV
Ä LASTEN-
SUOJELU
(3 a §)

Ilmoitusvelvollisuus, yhteydenotto sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi ja ennakkollinen lastensuojeluilmoitus

- Ilmoitusvelvollisuus seuraavilla:
- Sosiaali- ja terveydenhuolto tai lasten päivähoito, Opetustoimi, Nuorisotoimi, poliisitoimi, rikosseuraamuslaitos, palo- ja pelastustoimi, sosiaalipalvelujen, lasten päivähoidon tai terveydenhuollon palvelujen tuottaja, opetuksen tai koulutuksen järjestäjä, seurakunta tai muu uskonnollinen yhdyskunta, kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa tarkoitettu vastaanottokeskus tai järjestelykeskus, hätäkeskustoimintaa harjoittava yksikkö, koululaisten aamu- tai iltapäivätoimintaa harjoittava yksikkö, tullit, rajavartiolaitos, ulosottoviranomainen, kela...

Asiakkaaksi tulovaihe (LSL 26§)

- Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta
- Kiireellisen lastensuojelun tarve on arvioitava välittömästi
- Arvion palvelujen ja tukitoimien tarpeesta tekee sosiaalityöntekijä

Avohuollon työskentelyn prosessi

- Avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa huoltajien kasvatustaitoja ja -mahdollisuuksia
- Toimitaan yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa
- Avohuollon tukitoimia voi olla esim. Taloudellinen tuki, perhetyö, perhekuntoutus, tukiperhe, lomakoti, tukihenkilö, avohuollon sijoitus

Sijoitus avohuollon tukitoimena

- Avohuollon tukitoimena perheelle voidaan tarjota perhekuntoutusta tai laitoshuoltoa yhdessä vanhemman kanssa
- Jos sijoitus huoltajan kanssa ei ole mahdollinen, lapsi voidaan sijoittaa lyhytaikaisesti kodin ulkopuolelle myös yksin – vaatii huoltajan ja 12v täyttäneen suostumuksen
- Sijoituksen tarvetta on arvioitava vähintään kolmen kuukauden välein
- Rajoittamistoimenpiteitä ei saa kohdistaa avohuollon tukitoimena sijoitettuun lapseen
- Lapsella on oikeus päättää avohuollon sijoitus niin halutessaan

Sijaishuolto

- Tarkoitetaan huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella
- Kiireellinen sijoitus voi kestää 30 vuorokautta - kiireellistä sijoitusta voidaan tietyin edellytyksin jatkaa vielä 30 vrk
- Kun peruste kiireelliselle sijoitukselle lakkaa, viranhaltijan on tehtävä päätös kiireellisen sijoituksen lopettamisesta
- Lapsen mielipide kiireellisestä sijoituksesta tulee selvittää
- Sijaishuolto voidaan toteuttaa perhehoitona tai laitoshuoltona

Huostaanotto (lsl 40§)

- Lapsi on otettava huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto, jos:
 - 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai
 - 2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään.
- Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain, jos:
 - 1) Avohuollon tukitoimet eivät olisi lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja
 - 2) sijaishuollon arvioidaan olevan 4 §:n mukaisesti lapsen edun mukaista.

Huostaanotto

- Huostaanoton valmistelee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä - oikeus pyytää tarvittavia tietoja esim. koululta tai sosiaalitoimelta (812/2000, 20§)
- Lasta tulee kuulla huostaanottoasiassa
- Jos kukaan ei vastusta huostaanottoa -> viranhaltija tekee päätöksen
- Jos joku vastustaa -> asian ratkaisee hallinto-oikeus
- Hallinto-oikeudessa käsittelyajat pitkiä, jopa yli puoli vuotta

Huostaanoton kesto

- Huostaanotto on voimassa toistaiseksi
- Kun huostassapidon tarvetta ei enää ole, viranhaltija päättää huostaanoton – ei kuitenkaan koske tilanteita, joissa huostaanoton päättäminen on selvästi vasten lapsen etua
- Lapsella on oikeus hakea huostassapidon lopettamista -> sosiaalityöntekijän tulee arvioida huostassapidon jatkamisen edellytykset -> valituskelpoinen päätös
- [Huostaanoton purkuhakemus \(pesapuu.fi\)](https://pesapuu.fi)
- Huostaanotto päättyy viimeistään, kun lapsi täyttää 18 vuotta

Sijaishuolto

- Sijaishuollossa olevalla lapsella on oikeus saada tiedot sijoitukseen johtaneista syistä
- Lasta koskee sijaishuollon aikana samat oikeudet kuin ketä tahansa muutakin ikätoveriaan
- Välttämättömissä tilanteissa tietyin edellytyksin laitoksen työntekijällä on oikeus rajoittaa esim. Liikkumavapautta, yhteydenpitoa ja aineiden/esineiden hallussapitoa.
- Lapselle maksetaan käyttövaroja, yli 15 v noin 50e/kk, alle 15 v. yksilöllisen tarpeen mukaan

Jälkihuolto

- Sijaishuollossa olleelle lapselle on järjestettävä jälkihuolto
- Jälkihuoltoon on oikeus myös lapsella, jonka avohuollon sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta -> jälkihuoltoa voi siis saada myös alaikäinen
- Jälkihuolto päättyy, kun lapsi täyttää 25 vuotta
- Jälkihuolto turvaa lapselle tai nuorelle tukea asumisen, koulutuksen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn, terveydenhuollon sekä toimeentulon suhteen
- Jälkihuollon tuki perustuu aina lapsen tai nuoren yksilölliseen tarpeeseen

Jälkihuollon toteuttamisen perustana toimii yksilöllinen jälkihuollon asiakassuunnitelma, jota tarkistetaan säännöllisesti. (thl)

Jälkihuollon palveluja

- Psykososiaalisen tuen antaminen: ohjausta ja neuvontaa, esim. arjessa selviytymisen ja itsenäisen elämän taitoihin, yhteiskunnan palveluihin ohjaamista
- Apua omien voimavarojen löytämiseksi ja tulevaisuuden suunnitteluun, asunnon hankkimiseksi
- Tukea koulunkäynnin ja opintojen aloittamiseen ja niissä suoriutumiseen, työllistymiseen ja harjoitteluun, harrastuksiin
- Loma- ja virkistysmahdollisuuksien tarjoaminen, mahdollisuus osallistua vertaistukiryhmään
- Taloudellista tukea asumiseen, koulutukseen ja muihin itsenäistymiseen liittyviin menoihin, sekä ohjausta suunnitelmalliseen rahankäyttöön
- Mahdollisuus vanhempien tai muiden kasvatuksesta vastaavien henkilöiden säännölliseen tukeen sijoituksen jälkeisessä kotiuttamistilanteessa.

Lähteet

- Saastamoinen, K. 2017. <https://www.eskoo.fi/wp-content/uploads/2020/02/lastensuojelulaki-ja-arjen-kohtaaminen-kati-saastamoinen.pdf>
- Sijaisperheiden kaveritoiminta. <https://slideplayer.fi/slide/11846154/>
- Lastensuojelulaki 417/2007
- THL- Lastensuojelun käsikirja

